

pel grec (i inclús passà a un ll. *bombyla*, del qual dóna el REW algun descendent italià, amb el sentit de 'gerra'). No deixa d'haver-hi encara alguna cosa més vagament afí en altres llengües indoeuropees, si bé allí falta ja, almenys l'evidència semàntica, i fins fonètica: scr. *budbudas* (¿potser forma pràctica amb cerebral ?, veg. el dicc. etim. d'Uhlenbeck), búlg. *barbolî*, paleosl. *bŭrbotŭ* 'xerrar', rus *bormotati* 'barbotejar', etc.

Ja vaig indicar aquestes etimologies del mot català i els seus afins en els meus citats articles del DCEC. En tot cas és clar que és errònia l'etimologia de Mn. Alcover (encara respectada per l'AlcM) que volia derivar *bombolla* del ll. AMPULLA 'butllofa', 'bombolla'; cosa que ja va rebutjar el mateix Moll el 1928 (AORBB I, 218) admetent que ve de BULLA, si bé per una «combinació» o encreuament amb una «arrel onomatopeica» BAMB- o BOMB- (vaga idea aquesta i innecessària). En el fons d'això juga la idea, constant en Mn. Alcover, de la prioritat de les formes mallorquines sobre les del català continental (s'havia de «demostrar» que el mall. *bambolla* era més legítim que el «barceloní» *bombolla*).

Una cosa se li podria concedir a Mn. Alcover: que en el predomini que observem en valencià i mallorquí de la forma amb vocalisme dissimilat *bambolla* degué fer un paper la influència d'un mossàrab *ampolla* o *ambula*, provinent del quasi-sinònim AMPULLA. Que un tal descendent va existir en mossàrab, en efecte, és més que probable, car d'ací pot venir el port. *âmbula*, i és fàcil que del mossàrab siguin manllevades les formes berebers *lembult* i *tambùlt*, així com una forma magrebina àrabica *nebbûla* o *nebiûla* «vessie; bulle d'air, globule liquide, bube, éleveur» (Beaussier, Lerchundi, Dombay; Simonet, s. v. *nebbûla*), forma en la qual *ân-* apareix canviat en *nâ-* per influències estructurals de la morfologia àrabica.

DERIV.: *Bombollar* [1463-92, Cauliac], -at [«descalça, ab los peus bambollats e qui per alguns lochs trametien quasi groga sanch», c. 1450, Curial, NCL III, 224]. *Bombollejar* [Lab., 1839]; *bombolleig* [Joaquim Ruyra]. *Bambollera* 'llettera, planta' (Alginet, 1962); *bombollar* tr. eiv. 'produir bolles (= butllofes)': una herba que *bombolla*, quedar *bombollat* d'una vergada o d'un crem (Villangómez).

De la variant *borb-* (veg. la nota 5), *emborbollar-se* 'pronunciar confusament i precipitadament' (que Ed. Fontserè trobava a faltar al DOrt, c. 1925): quan la transcendental notícia arriba als dos pares: «La mare, corrents, entra a l'arcova: ell volia cridar i la llengua se li emborbollava: —Què hi ha?», Coromines (Precons Im., 200).

¹ Escrit mol en el ms., però és clar que no és molt (AlcM). — ² En sard hi ha també variants *bubbulika*, *bullúka*, que semblen provinents directament de la base reduplicada del romànic primitiu, ML-Wagner, ASNSL CLX, 235; poc probable, en canvi, és que *bumbúlla* en vingui també de dret, donada la completa coincidència, el fet que el Campidano és la part de l'illa on més a fons penetrà la

catalanització del lèxic, i si el mot fos genuï esperaríem -*dda* (en les altres formes pot haver-hi simplificació d'un consonantisme en -LI-, com el del cast.-port.). — ³ Mentre que a Menorca retrobem el comú *bumbòle* junt amb una dissimilació més forta *bimbolla* (AlcM), «aigo de *bimbolla*, / tot lo món assodolla» (la pluja grossa, que fa *bombolletes*), proverbi, Camps i Mercadal, *Folk Mem.* I, 278. També *bombolla* (no *bambolla*) a Eivissa (Villangómez) (aigua de *bombolla* 'la pluja forta'). — ⁴ «Gâcher, patauger, couvrir de boue...», TdF. Ací tenim en part la família del fr. *bourbe* 'llot, fanguisar', en part una creació onomatopeico-expressiva. — ⁵ En català *borbollar* apareix en el sentit de 'fer borbolls un líquid, sortir amb violència' i també 'pronunciar precipitadament' i 'fer fraus, embrollar' (cf. *bambolla*, *bo-*, 'farsa, pompositat') tots tres només en escr. Renaix. (AlcM); d'ací, però, *borboll*, que ja apareix en el Rector de Vallfogona, c. 1600, i *borbollaire* en Lacav., 1695. Altres derivats *borbollador*; *borbollejar* [Lacav.], *borbolleig* [1877, Atlàntida]; *borbolleria* 'futesa' [1575, AlcM], *a borbollons* [S. XVIII?, DAg.]; *borbollós*, *borbolleta*. *Emborbollar*. *Borbull* ant. i val. [cap a 1400] s'acosta més al cast. *burbuja*; també hi ha algun cas de *barbollar* i *barbull* [AlcM]. Hi ha encara: *borbollar* intr. 'brollar fent bombolles' a l'Alta Ribagorça («la Font de la Olla *borbolla* en un toll» a Denui, 1957); *borboll* 'esvalot, gatzara' en Tagell (a. 1740), *Rel. de Climent XII*, v. 1170: «era tant confús soroll, / de qui sombra no han estat / ni de Calaf lo mercat / ni la sala del *borboll*»; *barbollar* 'mentir' a Benasc («barbolles més que els gitans») amb *barboll* «embustero» (Ferraz, p. 28); *embarboll* 'trampa en el joc', 'embolic en el parlar' en el Baix Urgell (Juneda: J. B. Xuriguera, 1960); *borboll* 'barboteig' maestr. («el pare de perdó fa alguns *borbolls* / mentre la destra deixa caure el glaivi», Ga. Girona, *Seidia*, 181); amb l'adjectiu *borbollós* 'barbotejant, empatollat': «al principi s'incorporava sobre el llit i la veu *borbollosa* s'entenia», Coromines, *La Vida Austera*, p. 375.2; *barbollós* en Teodor Baró, DAg. Variant amb *u*: *barbu<!>* 'batibull, enraonar' en Ausiàs Marc (ed. Bohigas civ, 156); *la mar barbulladora* «ressonant» en el «xueta» mallorquí Josep Tarongí (veg. cita s. v. ASSUTZENA); *barbullaire* ross.: «el batlle de Tuït és un gran ~ que li han donat el sobrenom de cofisfomffis» (any 1606, Desplanque, *Archives de Thuir*, p. 89). Olot +*barbol* 'remor violenta i súbita': «engaltant-se simultàniament les dues armes, ressonaven els dos trets en un mateix *barbol*», MVayreda, *La Punyalada*, xxiv, p. 377 (4.ª ed., p. 289), «aquest parlament --- féu en aquelles atribulades dones igual efecte que el *barbol* del tret quan ix d'una escopeta que tothom creu descarregada», *Sang Nova* (II, 86; v, vi; en l'altra ed., p. 378).

BOMBONA, sembla ser derivat provençal de *bom-*